ל: כשם שהמים פרק חמישי סוטה

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ז מהל' מיטורים הל' יב:
כא ב מיי' שם ופי"ח מהל' אבות הטומאות הלכה עו:
כב ג מיי' פ"ז מהל' מיטורים הל' יב ופט"ז מהל' טומאת אוכלין הל' ט:
כג ד מיי' פכ"ז מה' שבת הלכה ה סמג לאוין סה [עור מ"ת פי' ס"ז]:

תורה אור השלם

1. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: שמות טו א
2. מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: תהלים ח ג

תוספות שאנץ

יל"ג דאמרי' פ"ק דגדה אשה והיא טבולת יום לשת את העיסה וקרצה הימנה חלתה ומניחתה בכפיפה או באנחותא [ומקפת] וקורא לה שם אלמא משמע דבעי' מן המוקף ממש. (ואומר ר"י ישאני התם הילכך תקנו בכפיפה או באנחותא שאם אתה אומר שתקרא לה שם בעודה בידה א"כ תטמא חלה שהיא טבולת יום לכך תקנו להניחה בכפיפה להבחין שהיא טבולת יום דכוותיה קאמר בהניזקין שתקנו בכפיפה ואנחותא ד) משו' היכירא. ב) וא"ת אמטמא העיסה שמאו אותו ביצה שבנתים ומאי אהני קריאת השם ואומר הר' אלחנן שפמר' החלה מן העיסה ומקיפו לצד העיסה הטהורה והשתא הוי ליה כיעי דתרומ' א"נ שאוחז ידו תחלה אמצעית. אידי אידי בעיסה ראשונה ה"נ שיי'. וקאי אעיסה הטמאה ראשונה [ואע"ג דמיטמאה אמצעית מחמת ראשונה] הויא לה שניה לא [הדרא] עבדא לה לחלה עד שלא ירא שם שלישי ראית דגרסי ידי ואידי בעיסה שניה קאי (אביצה) [אאמצעית] אפחות מבביצה. ג) וכר' יוחנן דגר' ראשונה מאי לאו הא קמיפלגי ר"ה ר' אליעזר ורבנן דר' אליעזר דשרי סבר אין שני עושה ג' בחולין ורבנן סברי [שני] עושה שלישי בחולין. ואיטמי לה חלה לפני קריאת השם ואע"ג דחולין הוא ראשתכח ספר' לכהן חלה טמאה בתוקת טהורה. ותנא דמתני' אמר לר' אליעזר פחות מביצה לאו משום ג' אלא שום דבמה דאפשר למעוטי דמאה דאמצע' ממעט' אסור לגרום טומאה לחולין לא משום תקנת תרומה הוא דשרי' והא אפשר בהכי א"נ שום דילמא לא מיזדהר לא תגע חל' באמצעית [זר] אחר קריאת שם והכמים אסר' דלמא אתי למעבד [ביצה] וטטמיא אמצע' דרא ומטמיא לחלה כל"ה. כ" סבר מותר לגרום טומאה לחולין ר"ה היינו דר' אליעזר סבר דמותר לגרום טומאה אמצעית כדי לתקן חלה כ אהרה ותנא דמתני' ותנא דבריי' אליבא דר' אליעזר נמי בהא פליגי דתנא דמתני' סבר דמותר לגרום טומאה משום תקנת חלה מידו כל כמה דאפשר למעוטי טומאה לא מפשי' לגרום להם טומאה בחנם והא א אשר בהכי הלכך כביצה לא (דרש) (דהשיב) כו ותנא דבריי' סבר כיון דמותר לגרום לא שנא שיעורא רבה ולא שנא שיעורא זוטא דאפי' לכביצה נמי מותר לגרום. א"נ תנא דמתני' סבר דלמא נגע חלה ל אמצעי' אחר קריאת שם ותנא ברא לא חייש כל"ה. ומר סבר דחמיגין דרבנן דאמר בירר' דאפי' מאן דאית ליה דחמים אלפים לא הוי אלא מדרבנן מ"מ חמור דר' דאורייתא. **מתני'** שאין ל"ל א אמר פ"ה דלא הוי כמו שאר לאמר שבתורה דהתם השכינה מדברת עם משה דיבורו וחזור הוא ואומרו לישראל אבל כאן אין שייך לאמר כן: **גמ'** מפי עוללים ויונקים עולל גדול מיונק כדכתיב מעולל

מסורת הש"ס

מר סבר חמומין דאורייתא ומר סבר חמומין דרבנן. תימה דהכא משמע דאי הוה משמעי קרא דאלפים אמה גלוים דהוה סבר דחמומין דרבנן אלא טעמא משום דמשמעי בשנת והא יליף לחמומין בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.) מג"ש מקום ממקום ומקום מניסה וכו' א"כ אפי' הוה משמעי בשדות וכרמים הוי מצי למילף בהו ג"ש דמקום דכמיב גבי שנת היינו אלפים דהא פריך התם ומילף מקיר העיר וחולה אע"ג דההוא קרא משמעי לדברי הכל גלוים ובפ"ק דעירובין (דף ח:) משמע מתן דסבר דחמומין דאורייתא נפקא לן מאל יפת שם ממקומו: **רבי** נחמיה אומר **בספור הפורס על שמע בבית הכנסת.** בתוספתא (פ"ו) ר' נחמיה אומר כנני אדם שקורין את שמע שנאמר וימלכו לאמר מלמד שהיה משה פותח תחילה וישראל עונין אחריו וגומרין משה אמר אז ישיר משה וישראל אומרים אשירה לה' משה אמר עוז וזמרת יה וישראל אומרים זה אלי ואנוהו משה אמר ה' איש מלחמה

וישראל אומרים ה' שמו:

רבי מאיר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעי אמן. אין לומר דרבי יוסי הגלילי ורבי מאיר פליגי דרבי יוסי אית ליה דוקא עוללים ויונקים ולא עוברים אלא מקרא דמפי עוללים ויונקים נפקא ליה דתינוק שמט דד מפיו דמשמע יונקים בשעה שהוא יונק ולכך אילטריך קרא דמפי עוללים דאי לאו הכי כיון דנפקא לן מקרא (ב) ממקור ישראל במקהלות ברכו אלקים אפילו עוברים לא הוה צריך למימר מו עוללים ויונקים דכפ' שלשה שאכלו (ברכות דף מט:) תניון בעשרה אומרים נברך אלהינו וכו' רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכין שנאמר במקהלות ברכו אלקים ג"ר עקיבא מה מצינו בית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה' וקדייק עליה בגמ' (שם דף כ.) ורבי עקיבא האי קרא דר"י הגלילי מאי עביד ליה מבעי ליה לכדר' מאיר וכו' ואידך

הים נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה עולל מוטל על ברכי אמו ותינוק יונק משדי אמו כיון שראו את השכינה עולל הגביה צוארו ותינוק שמט דד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז היה רבי מאיר אומר מנין שאפי' עוברים שבמעי אמן אמרו שירה שנאמר

במקהלות

וחכמים אוסרין אותניא כביצה סברוה אידי ואידי בעיסה ראשונה וחולין הטבולין לחלה לא כחלה דמו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר אין שני עושה שלישי בחולין ומר סבר שני עושה שלישי בחולין אמר רב מרי בריה דרב כהנא דכולי עלמא אין שני עושה שלישי בחולין והכא בחולין הטבולין לחלה קמיפלגי מר סבר כחלה דמו ומר סבר לא כחלה דמו ואיבעית אימא דכולי עלמא חולין הטבולין לחלה לא כחלה דמו ואין שני עושה שלישי בחולין והכא במאותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל קמיפלגי מ"ם מותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ומר סבר אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל: בו ביום דרש רבי עקיבא וכו': במאי קא מיפלגי מר סבר תחומין דאורייתא ומר סבר דרבנן: ת"ר בו ביום דרש רבי עקיבא בשעה שעלו ישראל מן הים נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה כגדול המקרא את הלל והן עונין אחריו ראשי פרקים משה אמר אשירה לה' והן אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והן אומרים אשירה לה' רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר כקטן המקרא את הלל והן עונין אחריו כל מה שהוא אומר משה אמר אשירה לה' והן אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והן אומרים כי גאה גאה רבי נחמיה אומר כסופר הפורס על שמע בבית הכנסת שהוא פותח תחילה והן עונין אחריו במאי קמיפלגי רבי עקיבא סבר לאמר אמילתא קמייתא ורבי אליעזר בנו של ר"י הגלילי סבר לאמר אכל מילתא ומילתא ור' נחמיה סבר ויאמרו דאמור כולהו בהדי הדדי לאמר דפתח משה ברישא תנו רבנן דרש רבי יוסי הגלילי בשעה שעלו ישראל מן

ומינוק כדכתיב (שמואל ב טו) מעולל ועד יונק ודרך המקרא לומר כן כלומר כלה הכל מן החשוב עד הגרוע כמו מעול שה (שם): במקהלות

בחולין והאי דקאמרי רבנן משום דקסברי חולין הטבולין לחלה כחלה דמו ומיפסלי משום שם שלישי: **ואיבעיא אימא דכ"ע לאו כחלה דמי ודכ"ע אין שני עושה שלישי בחולין והכא במותר לגרום טומאה לחולין כו'.** טעמא דרבנן דאמרי משום אמצעית הוא דמיטמא ממתת העיסה שהיא דאמצעית ותנא דברייתא אליבא דר' אליעזר נמי בהא פליגי דתנא דמתניתין סבר אע"ג דמותר לגרום לה טומאה מיהו כל כמה דאפשר למעוטי לא מפשיני להו לגרום להן טומאה בחנם והא אפשר בהכי הלכך כביצה לא שנא שיעורא רבא ולא שנא שיעורא זוטרא דאפילו בכדי ביצה נמי מותר לגרום לי נמי תנא דמתני' סבר דילמא נגע חלה באמצעית אחר קריאת השם ותנא ברא לא חייש: **כמאי קמיפלגי.** ר"ע ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי: **כגדול המקרא את הכלל.** מקרהו לגיבור להוציאן ידי חובתן: **והן עונין אחריו ראשי פרקים.** הגליה שהוא ראש הפרשה על כל דבר שהוא אומר עונין אחריו הגליה דתנן במסכת סוכה (דף לח.) מי שהיה עבד לו משה לו קטן מקרין אותו הוא עונה אחריהן מה שהם אומרים ואם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הגליה: **כסופר.** מלמד תיעוקות והוא מדיר בית הכנסת ופורס על שמע לעשרה הנועדים. פורס לשון פרוס החג לפני החג (שקלים פ"ג מ"ח). מתחיל בברכות שלפני קריאת שמע והן עונין אחריו וקורין כולן יחד. וכך שרתה רוח הקודש על כולם וכוונו יחד את השירה ככתבה: **לאמר אמילתא קמייתא קאי.** שעונין תמיד אשירה לה': **ורבי נחמיה סבר וימרו.** אמשה ובני ישראל קאי ומשמע דאמור כולהו בהדי הדדי: **לאמר דפתח משה ברישא.** הכי קאמר וימרו כולם אחר שנרגשו לאמר שפתח חכם[ד]: **עולל.** גדול

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה (בכ"א) ותתנא וכו' ותתנא מן הטיפה הטהורה. נ"ב לא דיקא אלא אף מן הטהורה ולא"ל מוסר לגרום טומאה אפי' היכא דאפשר אבל אי נתנא מן הטומאה ס"ל דעתה טפי וכ"כ הרמב"ם: (ב) תוספות ד"ה ר' מאיר וכו' מקרא במקהלות ברבו אלקים ממקור ישראל אפילו כל"ל:

מוסף רש"י

שיין לעמוד קודם ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון. לו אוכל שני הוי שני, דקבריא ליה לר' יהושע דלא משיגן אוכל כמאכל, ולקמיה מפרש כי אכיל אוכל שני ממאי מצי ליה שני (שם) והתם מפרש טעמא מלינו שהשני עושה שני ע"י משקין, דמשקין אפילו הן שניים נעשין תחילה יעשין מגבן שני ואף כלן התמיר בשני לעשות האוכלו כיולא בו (שבת יד.). שלישי שני לקדש. האוכל מאכל שלישי נעשה נופו שני לקדש ועביד שלישי ורביעי (חולין לג.) והתם מפרש טעמא דהאי אוכל שלישי חולין שנעשו על טהרת תרומה הוא וטהרתן טומאה היא אבל הקדש. אלבן שמיה ליה לאו שמיה היא אבל הקדש ומיהיין באוכל שלישי דידיה דאמאן לאכון הוא ואכלוהו שני (שבת יד.). ואין שני לתרומה. דאי נגע לתרומה לא מקל לה, אבל אוכל תרומה אחור, דשלישי מיהא הוי ליאסר באכילה, דאף על גב דאמר ר' יהושע אין אוכל נעשה כמאכל, ה"מ באוכל אוכל ראשון דאם הוי ראשון למעבד שני, אבל לאתסורי באכילה מודה דשלישי עביד אאוכלו שלישי (חולין לג.). בחולין שנעשו על טהרת תרומה. כלומר כאלו חולין אתה מוצא אוכל שלישי, בחולין שנעשו על טהרת תרומה, דאלו חולין גרידא לא מקבחת הכי שלישי (שבת יד.) כלומר כאי אוכל ראשון ושני ושלישי דקתני, בחולין מיירי כמקבת טהרות, וכאלו אוכל חולין אתה מוצא שלישי, הא שני לא עביד שלישי בחולין, אתה מוצאו בחולין שנעשו על טהרת תרומה (חולין לד.). על טהרת הקדש לא. דבטלה דעתו ואין שם טהרת הקדש מתפסת עליהם אבל בטהרת תרומה יכול להתפיסן ותתפסין (שם). עד כאן שייך לעמוד קודם.

אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל. מפני פרושים שאוכלין חולין בטהרה (נ"מ נג.).

(ג) [נעיין עב. נדה שם]. (ד) [ובריבין לה: ביצה לו:]. (ה) [ובריבין לו. נט.]. (ו) [תוספתא פ"ון]. (ז) [ל"ל עוד חמרת יה והן כו'. כך איתא בתוספתא]. (ח) [ל"ל עוד חמרת יה והן אומרים עוד חמרת יה רבי נחמיה אומר כך איתא בתוספתא]. (ט) [ברכות ג. כתובות ז:]. (י) [שמיני פרק ט]. (כ) [ריקבל יא]. (ל) שי' רש"ל. (מ) [שנרגשו ולאמר דפתח משה. רש"ל].

(א) [נדה ו:]. (ב) [נדה ו:]. (ג) [נעיין עב. נדה שם]. (ד) [ובריבין לה: ביצה לו:]. (ה) [ובריבין לו. נט.]. (ו) [תוספתא פ"ון]. (ז) [ל"ל עוד חמרת יה והן כו'. כך איתא בתוספתא]. (ח) [ל"ל עוד חמרת יה והן אומרים עוד חמרת יה רבי נחמיה אומר כך איתא בתוספתא]. (ט) [ברכות ג. כתובות ז:]. (י) [שמיני פרק ט]. (כ) [ריקבל יא]. (ל) שי' רש"ל. (מ) [שנרגשו ולאמר דפתח משה. רש"ל].

ג) נרמה דל"ל ולכן פירש ר' אלחנן דקורא לה שם כשהיא מתוקנת לעיסה ואח"כ הא העיסה הטמאה מטמא את החלה כביצה וכו'. ד) אולי ל"ל ויאמר נרגשו דשמשה בפרי' דשמשה כפ"ה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com